

A szabadságharc óta 90 év telt el s három nemzedék nőtt fel. A népben ma már nem szabad jobbágyot látnunk. A kötelező iskolázás, a fejlett közlekedés, a világháború, az ezerféle úton felénk hömpölygő nyugati művelődés régen kiemelte a népet a jobbágyorsóból s ma már nincs meg az a műveltségbeli távolság az úr és a paraszt között, mint ami volt a nemes és jobbágy között. Parasztszemléletünknek tehát meg kell változnia, ha azt akarjuk, hogy az ő úrszemléletük is megváltozzék.

Ha sok mindenféle programbeszédet, szónoklatot meg is hallgat, betűszomjában sok mindenféle kezébe kerülő írást el is olvas a nép, ne higyjük hogy az mind megfogamzik benne. Ami a nép lelkének húrjait nem rezdíti meg, azt nem „veszi be“. Amit úgy szoktunk kifejezni, hogy „*aki a néppel bánni akar, annak tudnia kell a nyelvén*“, ismernie kell a nép egész életét, egész lelki világát.

Györffy István

A művész többnyire bárgyú arcú, esetlen formájú karikatúrával ábrázolja a magyar parasztot. Nem állítom, hogy kivételesen nem akad ilyen alak is, de *csak ilyenek* ábrázolni és külföldre vinni ezeket az izléstelen képeket: kész nemzetgyalázás. Sajnos, ezek az izléstelenségek, kedvelt idegenforgalmi cikkek, éppen nem alkalmasak arra, hogy a külföldiek otthonában képviseljék a magyar embert. Hivatkoznak ugyan a szerzők a népi művészek, főleg a pásztorok ábrázolási stílusára, mely rajzbeli tudásuk fogyatékosága miatt olykor félszeg, vagy nyomorék alakot szül. De hogy ezek hosszú során főleg a butaság és otrombaság vonulna végig, kereken tagadjuk! Erről mindenki meggyőződhetik, aki a Néprajzi Múzeum pásztorművészeti anyagát végignézi.

AZ ÚJ KENYERET KETTÉVÁGTAM¹

*Gyűlj körém most édes családom,
Az új kenyeret kettévágom.
Örüljön lelkünk és a testünk,
Új cipónkból új erőt nyerünk.*

*E kenyér az, melyért dolgoztunk;
Melyet most vidáman szétosztunk,
Friss, kellemes illata mellett
Imát mondunk a nagy Istennek.*

*Ebből jut majd minden embernek,
Szorgosnak és érdemtelennek,
Isteni nagy, közös ajándék,
Ha meglesz hozzá a jó szándék.*

*Kérges kezem, most büszkén nézlek;
Új kenyérhez nyúlni nem félek,
Mert munkámért megillet a bér,
Kettéváglak édes, új kenyér.*

Sass József

¹ „Fekete barázdák alól.“ Írta: 10 somogyi paraszt költő. Kaposvár, 1938. Megható, megindító s mégis megnyugtató könyv: egy nagy nép creje sugárzik belőle.
A szerk.